

SMERNICE

SMERNICA RADY 2009/71/EURATOM

z 25. júna 2009,

ktorou sa zriaďuje rámec Spoločenstva pre jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, a najmä na jej články 31 a 32,

so zreteľom na návrh Komisie vypracovaný po prijatí stanoviska skupiny osôb vymenovaných Vedeckým a technickým výborom spomedzi vedeckých odborníkov v členských štátoch, a po porade s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom⁽¹⁾,so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu⁽²⁾,

keďže:

- (1) V článku 2 písm. b) zmluvy sa ustanovuje zavedenie jednotných noriem bezpečnosti na ochranu zdravia pracovníkov a verejnosti.
- (2) V článku 30 zmluvy sa uvádza, že v rámci Spoločenstva budú stanovené základné normy ochrany zdravia pracovníkov a verejnosti pred nebezpečenstvami vyplývajúcimi z ionizujúceho žiarenia.
- (3) Základné bezpečnostné normy sa ustanovujú smernicou Rady 96/29/Euratom z 13. mája 1996, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany zdravia pracovníkov a obyvateľstva pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia⁽³⁾. Ustanovenia uvedenej smernice boli doplnené upresňujúcimi právnymi predpismi.
- (4) Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“)⁽⁴⁾ Spoločenstvo

v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje Dohovor o jadrovej bezpečnosti, zdieľa právomoci spoločne s členskými štátmi⁽⁵⁾.

- (5) Podľa judikatúry Súdneho dvora tvoria ustanovenia kapitoly 3 zmluvy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia jednotný celok, ktorým sa na Komisiu prenáša významný rozsah právomocí s cieľom chrániť obyvateľstvo a životné prostredie pred rizikami jadrovej kontaminácie.
- (6) Podľa judikatúry Súdneho dvora úlohy uložené Spoločenstvu v článku 2 písm. b) zmluvy zaviesť jednotné normy bezpečnosti na ochranu zdravia obyvateľstva a pracovníkov neznamena, že po ich vymedzení nemôžu členské štáty ustanoviť prísnejšie opatrenia na ochranu.
- (7) Rozhodnutím Rady 87/600/Euratom zo 14. decembra 1987 o opatreniach Spoločenstva pre rýchlu výmenu informácií v prípade rádiologickej havarijnej situácie⁽⁶⁾ sa ustanovil rámec na oznamovanie a poskytovanie informácií, ktorý členské štáty majú použiť na ochranu verejnosti v prípade mimoriadnej rádiologickej situácie. Smernicou Rady 89/618/Euratom z 27. novembra 1989 o informovaní verejnosti o opatreniach na ochranu zdravia, ktoré sa majú uplatniť, a o krokoch, ktoré sa majú vykonať v prípade rádiologickej havarijnej situácie⁽⁷⁾, sa uložila členským štátom povinnosť informovať verejnosť v prípade mimoriadnej rádiologickej situácie.
- (8) Ako potvrdzuje Dohovor o jadrovej bezpečnosti, základnou zásadou, z ktorej vychádza regulácia jadrovej bezpečnosti na medzinárodnej úrovni, je vnútroštátna zodpovednosť jednotlivých členských štátov za jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení. Touto smernicou by sa mala rozšíriť táto zásada vnútroštátnej zodpovednosti, ako aj zásada primárnej zodpovednosti za jadrovú bezpečnosť jadrového zariadenia, ktorú má, pod dohľadom príslušného národného regulačného orgánu, držiteľ licencie, a mala by sa ňou posilniť úloha a nezávislosť príslušných regulačných orgánov.
- (9) Každý členský štát sa môže rozhodnúť pre konkrétny energetický mix v súlade s príslušnými vnútroštátnymi stratégiami.

⁽¹⁾ Stanovisko z 10. júna 2009 (zatiaľ neuvverejnené v úradnom vestníku).

⁽²⁾ Stanovisko Európskeho parlamentu z 22. apríla 2009 (zatiaľ neuvverejnené v úradnom vestníku).

⁽³⁾ Ú. v. ES L 159, 29.6.1996, s. 1.

⁽⁴⁾ Vec C-187/87 (Zb. 1988, s. 5013), vec C-376/90 (Zb. 1992, s. I-6153) a vec C-29/99 (Zb. 2002, s. I-11221).

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 318, 11.12.1999, s. 21.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES L 371, 30.12.1987, s. 76.

⁽⁷⁾ Ú. v. ES L 357, 7.11.1989, s. 31.

- (10) Pri vypracúvaní príslušného vnútroštátneho rámca na základe tejto smernice sa prihliada k vnútroštátnej situácii.
- (11) Členské štáty už vykonali opatrenia na dosiahnutie vysokej úrovne jadrovej bezpečnosti v rámci Spoločenstva.
- (12) I keď sa táto smernica týka najmä jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení, je tiež dôležité zabezpečiť bezpečné nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom, a to aj v zariadeniach na skladovanie a úložiskách.
- (13) Členské štáty by mali v prípade vhodnosti posúdiť relevantné základné zásady bezpečnosti stanovené Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu ⁽¹⁾, ktoré by mali tvoriť rámec pre postupy, ku ktorým by členské štáty mali prihliadať pri vykonaní tejto smernice.
- (14) Je užitočné nadviazať na proces, v rámci ktorého vnútroštátne bezpečnostné orgány členských štátov, na území ktorých sa nachádzajú jadrové elektrárne, spolupracujú v kontexte Združenia západoeurópskych regulačných orgánov v oblasti jadrovej energie (WENRA), pričom stanovili veľa referenčných úrovní bezpečnosti elektrárenských reaktorov.
- (15) V nadväznosti na výzvu Rady z jej záverov z 8. mája 2007 o jadrovej bezpečnosti a bezpečnom nakladaní s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom vytvoriť na úrovni EÚ skupinu na vysokej úrovni sa rozhodnutím Komisie 2007/530/Euratom zo 17. júla 2007 o zriadení európskej skupiny na vysokej úrovni pre jadrovú bezpečnosť a nakladanie s odpadom ⁽²⁾ zriadila Skupina európskych regulačných orgánov pre jadrovú bezpečnosť (ENSREG), aby prispela k dosiahnutiu cieľov Spoločenstva v oblasti jadrovej bezpečnosti.
- (16) Je užitočné ustanoviť jednotnú štruktúru správ, ktoré členské štáty predkladajú Komisii o vykonávaní tejto smernice. V tejto súvislosti by mohla vzhľadom na široké skúsenosti svojich členov poskytnúť cenný príspevok skupina ENSREG, čím by uľahčila konzultácie a spoluprácu medzi národnými regulačnými orgánmi.
- (17) Skupina ENSREG na svojom 5. zasadnutí 15. októbra 2008 prijala desať zásad, ktoré sa majú uplatňovať pri navrhovaní smernice o jadrovej bezpečnosti a ktoré sa uvádzajú v zápisnici z 20. novembra 2008.
- (18) Pokrok v jadrovej technológii, skúsenosti z prevádzky a výskumu bezpečnosti a vylepšenia regulačných rámcov by mohli prispieť k zvýšeniu bezpečnosti. Členské štáty by v rámci záväzku udržiavať a zvyšovať bezpečnosť mali pri rozširovaní svojich jadrových programov alebo rozhodnutí o začatí využívania jadrovej energie na tieto skutočnosti prihliadať.
- (19) Ustanovenie dôslednej kultúry bezpečnosti v jadrovom zariadení predstavuje jednu zo základných zásad riadenia bezpečnosti, ktorá je potrebná na dosiahnutie bezpečnej prevádzky.
- (20) Udržiavanie odborných znalostí a zručností v oblasti jadrovej bezpečnosti a ich rozvoj by mal byť okrem iného založený na využívaní prevádzkových skúseností a prípadne na využívaní nových poznatkov v metodike a vede.
- (21) V minulosti sa v členských štátoch vykonávali sebahodnotenia, ktoré boli úzko prepojené s medzinárodnými partnerskými hodnoteniami uskutočňovanými pod záštitou MAAE v podobe misií medzinárodného posudzovania jadrového dozoru alebo integrovaného posudzovania dozornej činnosti. Tieto sebahodnotenia sa vykonávali a uvedené misie členské štáty pozývali na dobrovoľnom základe v duchu otvorenosti a transparentnosti. Tieto sebahodnotenia a sprievodné partnerské hodnotenia legislatívnej, regulačnej a organizačnej infraštruktúry by sa mali zamerať na posilnenie a skvalitnenie vnútroštátneho rámca členských štátov za súčasného uznávania ich právomocí pri zaisťovaní jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení na ich území. Sebahodnotenia a nadväzujúce medzinárodné partnerské hodnotenia nepredstavujú ani inšpekciu, ani audit, ale mechanizmus vzájomného učenia sa, v ktorom sa akceptujú rozdielne prístupy k organizácii a postupy príslušných regulačných orgánov a v rámci ktorého sa zvažujú regulačné, technické a strategické otázky týkajúce sa členského štátu, ktoré prispievajú k zaisteniu pevného systému jadrovej bezpečnosti. Medzinárodné partnerské hodnotenia by sa mali považovať za príležitosť na výmenu odborných poznatkov, skúseností a osvedčených postupov v otvorenom duchu spolupráce, ktorá sa zakladá najmä na partnerských radách, a nie na kontrole a vynášaní súdov. Vzhľadom na potrebu zabezpečiť pružnosť a vhodnosť, pokiaľ ide rozdielne systémy členských štátov, by členské štáty mali slobodne rozhodovať o segmentoch svojich systémov, ktoré budú predmetom špecifického partnerského hodnotenia, a to s cieľom neustále zvyšovať jadrovú bezpečnosť.
- (22) V súlade s bodom 34 Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva ⁽³⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby vo vlastnom záujme a v záujme Spoločenstva vypracovali a zverejnili tabuľky, ktoré čo najlepšie vyjadrujú vzájomný vzťah medzi touto smernicou a transpozičnými opatreniami,

⁽¹⁾ Základné bezpečnostné princípy MAAE: Základné zásady bezpečnosti, Séria bezpečnostných noriem MAAE č. SF-1 z roku 2006.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 195, 27.7.2007, s. 44.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 321, 31.12.2003, s. 1.

PRIJALA TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA 1

CIELE, VYMEDZENIE POJMOV A ROZSAH PÔSOBNOSTI

Článok 1

Ciele

Cieľom tejto smernice je:

- a) ustanoviť rámec Spoločenstva na účely udržiavania a podpory sústavného zlepšovania jadrovej bezpečnosti a jej regulácie;
- b) zabezpečiť, aby členské štáty prijali primerané vnútroštátne opatrenia na zaručenie vysokej úrovne jadrovej bezpečnosti na účely ochrany pracovníkov a verejnosti pred nebezpečenstvom pochádzajúcim z ionizujúceho žiarenia z jadrových zariadení.

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica sa vzťahuje na akékoľvek civilné jadrové zariadenie, na činnosť ktorého sa vzťahuje licencia vymedzená v článku 3 ods. 4, vo všetkých etapách, na ktoré sa táto licencia vzťahuje.
2. Táto smernica nebráni členským štátom, aby v súvislosti s predmetom úpravy tejto smernice prijali v súlade s právom Spoločenstva prísnejšie bezpečnostné opatrenia.
3. Touto smernicou sa dopĺňajú základné normy uvedené v článku 30 zmluvy pokiaľ ide o jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení, a bez toho, aby ňou bola dotknutá smernica 96/29/Euratom.

Článok 3

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. „Jadrové zariadenie“ je:
 - a) závod na obohacovanie uránu, zariadenie na výrobu jadrového paliva, jadrová elektrárňa, závod na prepracovanie vyhoreného jadrového paliva, zariadenie s výskumným reaktorom, zariadenie na skladovanie vyhoreného paliva a
 - b) zariadenia na skladovanie rádioaktívneho odpadu, ktoré sa nachádzajú v tej istej lokalite a ktoré priamo súvisia s jadrovými zariadeniami uvedenými v písmene a).
2. „Jadrová bezpečnosť“ je dosiahnutie náležitých prevádzkových podmienok, predchádzanie haváriám alebo zmierňovanie následkov havárií, čoho výsledkom je ochrana pracovníkov a verejnosti pred nebezpečenstvami pochádzajúcimi z ionizujúceho žiarenia z jadrových zariadení.

3. „Príslušný regulačný orgán“ je orgán alebo systém orgánov určený členským štátom v oblasti regulácie jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení v zmysle článku 5.
4. „Licencia“ je každý právny dokument udelený v rámci jurisdikcie členského štátu, ktorým sa zveruje zodpovednosť za umiestňovanie, projekt, výstavbu, uvedenie do prevádzky, prevádzku a vyradovanie jadrového zariadenia.
5. „Držiteľ licencie“ je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nesie celkovú zodpovednosť za jadrové zariadenie podľa licencie.

KAPITOLA 2

POVINNOSTI

Článok 4

Legislatívny, regulačný a organizačný rámec

1. Členské štáty zriadia a udržiavajú vnútroštátny právny, regulačný a organizačný rámec (ďalej len „vnútroštátny rámec“) jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení, ktorým sa vymedzia zodpovednosti a ktorým sa zabezpečí koordinácia medzi príslušnými štátnymi orgánmi. Vo vnútroštátnom rámci sa okrem iného ustanoví zodpovednosť za:
 - a) prijímanie vnútroštátnych požiadaviek jadrovej bezpečnosti. Určenie spôsobu ich prijatia a nástrojov ich uplatňovania zostáva v právomoci členských štátov;
 - b) ustanovenie systému udeľovania licencií a zákaz prevádzky jadrových zariadení bez licencie;
 - c) ustanovenie systému dozoru nad jadrovou bezpečnosťou;
 - d) opatrenia na presadzovanie práva vrátane pozastavenia prevádzky a zmeny alebo zrušenia licencie.

2. Členské štáty zabezpečujú, že sa vnútroštátny rámec udržiava a v prípade potreby zdokonaľuje na základe prevádzkových skúseností, poznatkov získaných z analýz bezpečnosti prevádzkovaných jadrových zariadení, vývoja technológií a výsledkov výskumu v oblasti bezpečnosti v prípade, že sú dostupné a relevantné.

Článok 5

Príslušný regulačný orgán

1. Členské štáty zriadia a udržiavajú príslušný regulačný orgán v oblasti jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení.
2. Členské štáty zabezpečia, aby bol príslušný regulačný orgán funkčne oddelený od akéhokoľvek iného orgánu alebo organizácie, ktorá sa zaoberá podporovaním rozvoja alebo využívaním jadrovej energie vrátane výroby elektrickej energie, aby sa zabezpečila skutočná nezávislosť od nenáležitého vplyvu pri prijímaní regulačných rozhodnutí.

3. Členské štáty zabezpečia, aby mal príslušný regulačný orgán právomoci a ľudské a finančné zdroje potrebné na plnenie svojich povinností súvisiacich s vnútroštátnym rámcom uvedeným v článku 4 ods. 1, pričom bezpečnosť musí mať náležitú prioritu. To zahŕňa právomoci a zdroje, aby mohol:

- a) požadovať, aby držiteľ licencie dodržiaval vnútroštátne požiadavky jadrovej bezpečnosti a podmienky príslušnej licencie;
- b) požadovať, aby bolo toto dodržiavanie uvedených požiadaviek vrátane požiadaviek stanovených v článku 6 ods. 2 až 5 preukázané;
- c) overovať toto dodržiavanie požiadaviek prostredníctvom hodnotení a inšpekcií a
- d) prijímať regulačné opatrenia na presadzovanie práva vrátane pozastavenia prevádzky jadrového zariadenia v súlade s podmienkami vymedzenými vo vnútroštátnom rámci uvedenom v článku 4 ods. 1.

Článok 6

Držiteľia licencií

1. Členské štáty zabezpečia, aby prvoradú zodpovednosť za jadrovú bezpečnosť jadrového zariadenia mal držiteľ licencie. Túto zodpovednosť nie je možné delegovať.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa v ustanovenom vnútroštátnom rámci vyžadovalo, aby držiteľia licencií v čo najväčšej rozumnej miere pravidelne systematicky a pod dohľadom príslušného regulačného orgánu hodnotili a verifikovali a nepretržite zdokonaľovali jadrovú bezpečnosť svojich jadrových zariadení.

3. Do hodnotení uvedených v odseku 2 patrí verifikácia, že sa uplatňujú opatrenia na predchádzanie haváriám a zmiernenie ich následkov vrátane verifikácie fyzických bariér a verifikácie postupov držiteľa licencie na uplatňovanie ochrany pracovníkov alebo verejnosti pred významným účinkom ionizujúceho žiarenia, ktoré sa uplatnia v prípade, ak by došlo k zlyhaniu fyzických bariér.

4. Členské štáty zabezpečia, aby sa v uplatňovanom vnútroštátnom rámci vyžadovalo, aby držiteľia licencie zriadili a uplatňovali systémy riadenia, v ktorých má jadrová bezpečnosť náležitú prioritu a ktoré pravidelne preveruje príslušný regulačný orgán.

5. Členské štáty zabezpečia, aby sa v uplatňovanom vnútroštátnom rámci vyžadovalo, aby držiteľia licencie zabezpečili a udržiavali náležité finančné zdroje a ľudské zdroje na plnenie svojich povinností v súvislosti s jadrovou bezpečnosťou jadrového zariadenia ustanovených v odsekoch 1 až 4.

Článok 7

Odborné znalosti a zručnosti v oblasti jadrovej bezpečnosti

Členské štáty zabezpečia, aby sa v uplatňovanom vnútroštátnom rámci vyžadovalo, aby všetci zúčastnení zabezpečovali vzdelávanie a odbornú prípravu svojich pracovníkov, ktorí plnia úlohy v súvislosti s jadrovou bezpečnosťou jadrových zariadení, s cieľom udržiavať a ďalej rozvíjať odborné znalosti a zručnosti v oblasti jadrovej bezpečnosti.

Článok 8

Informovanie verejnosti

Členské štáty zabezpečia, aby informácie o regulácii jadrovej bezpečnosti boli prístupňované pracovníkom a verejnosti. V rámci tejto povinnosti zabezpečia, aby príslušný regulačný orgán informoval verejnosť v oblasti svojich právomocí. Informovanie verejnosti sa uskutočňuje v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a medzinárodnými záväzkami, pokiaľ sa ním neohrozujú iné záujmy, napríklad bezpečnostné záujmy uznané vo vnútroštátnych právnych predpisoch alebo medzinárodných záväzkoch.

Článok 9

Predkladanie správ

1. Členské štáty predložia Komisii správu o vykonávaní tejto smernice po prvýkrát najneskôr do 22. júla 2014 a následne každé tri roky, pričom využívajú cyklus posudzovania a podávania správ podľa Dohovoru o jadrovej bezpečnosti.

2. Na základe správ členských štátov Komisia predloží Rade a Európskemu parlamentu správu o pokroku pri vykonávaní tejto smernice.

3. S cieľom neustále zvyšovať jadrovú bezpečnosť zabezpečia členské štáty aspoň raz za desať rokov pravidelné sebahodnotenie svojich vnútroštátnych rámcov a príslušných regulačných orgánov a pozvú misiu na medzinárodné partnerské posúdenie relevantných častí svojich vnútroštátnych rámcov a/alebo orgánov. Výsledky akýchkoľvek partnerských hodnotení sa oznamujú členským štátom a Komisii.

KAPITOLA 3

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 10

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 22. júla 2011. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice, a všetky zmeny a doplnenia týchto ustanovení.

Článok 11

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 12

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Luxemburgu 25. júna 2009

Za Radu
predseda
L. MIKO